

Stanovisko Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky
k navrhovanej zmene dikcie čl. 149 Ústavy Slovenskej republiky

Navrhovaná zmena čl. 149 Ústavy Slovenskej republiky predstavuje vážny zásah do ústavného postavenia prokuratúry v systéme štátnych orgánov a do ústavného systému Slovenskej republiky. Táto zásadná zmena postavenia a pôsobnosti prokuratúry nebola predmetom žiadneho pripomienkového konania, žiadnej odbornej diskusie, nepredchádzali jej žiadne analýzy. S Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky nikto nekonzultoval tento pozmeňujúci návrh. V právnom štáte je neprípustné pozmeňujúcim návrhom uplatneným až v II. čítaní v pléne Národnej rady Slovenskej republiky na návrh skupiny 20 poslancov meniť ústavné postavenie akéhokoľvek štátneho orgánu. Takýto zásah nemožno charakterizovať inak, ako prejav svojvôle, ako zneužitie zákonodarnej iniciatívy poslancov Národnej rady Slovenskej republiky.

Navrhovaná zmena Ústavy Slovenskej republiky vytvára z prokuratúry Slovenskej republiky štátne zastupiteľstvo – ustanovuje kontrolu vlády na jej činnosťou. Rozsah tejto kontroly nie je v ústave vymedzený. Preto nemožno vylúčiť, že v nasledujúcom období sa v legislatívnom procese znovu objavia snahy o ovládnutie prokuratúry. Už v minulosti sa minister spravodlivosti usiloval o získanie právomoci dávať záväzné pokyny generálnemu prokurátorovi – aj v konkrétnych veciach, a to sám alebo prostredníctvom vlády. V legislatívnom návrhu túto právomoc označil ako „konanie vo verejnom záujme“. Ak bude prijatý tento legislatívny návrh na zmenu čl. 149 Ústavy Slovenskej republiky, bude môcť vláda alebo jej člen minister spravodlivosti v rámci verejnej kontroly v konaní vo verejnom záujme dávať záväzné pokyny generálnemu prokurátorovi, teda voči komu má zastaviť trestné stíhanie a proti komu má prokurátor podať obžalobu? Odpoveď na túto otázku bude možné nájsť len v osobitných zákonoch, najmä v Trestnom poriadku a v zákone o prokuratúre.

Navrhovaná zmena Ústavy Slovenskej republiky je aj nesystémová – osobitné zákony, ktoré sa týkajú postavenia a pôsobnosti prokuratúry a prokurátorov sa po jej schválení dostanú do priameho rozporu s Ústavou Slovenskej republiky. V predloženom návrhu novely Ústavy Slovenskej republiky nie je ustanovená dostatočná legisvakančná lehota. Navrhované znenie by malo nadobudnúť účinnosť 1. januára 2021. Za 28 dní nie je možné vypracovať a schváliť novú právnu úpravu v zákonoch, ktoré sa 1. januárom 2021 dostanú do rozporu s novým znením čl. 149 Ústavy Slovenskej republiky.

Okrem uvedeného si treba uvedomiť, že navrhované znenie čl. 149 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky spochybňuje doterajšie oprávnenie prokuratúry vykonávať dozor nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní. Podľa predloženého návrhu skupiny poslancov nová právna úprava obmedzuje pôsobnosť prokuratúry len na zastupovanie verejnej žaloby v trestnom konaní pred súdom – ďalšie úlohy môže vykonávať len vtedy, ak tak ustanoví zákon. To znamená, že vzhľadom na zmenu doterajšieho postavenia a pôsobnosti prokuratúry priamo v Ústave Slovenskej republiky

s účinnosťou od 1. januára 2021 sa dostane do rozporu s Ústavou Slovenskej republiky zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre. A z toho možno vyvodiť záver, že s účinnosťou od 1. januára 2021 až do prijatia novej zákonnej úpravy vzniknú vážne pochybnosti o oprávnenosti prokurátorov vykonávať dozor nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní, ako aj doterajšie oprávnenia prokurátorov v ďalších oblastiach prokurátorských činností. To znamená, že s účinnosťou od 1. januára 2021 bude možné spochybniť zákonnosť každého uznesenia prokurátora, ktorým zamietne sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia, každý návrh prokurátora na vzatie obvineného do väzby, všetky protesty, ktoré vydá v rámci výkonu dozoru nad dodržiavaním zákonnosti orgánmi verejnej správy. Jednoducho, nastane chaos v otázkach, aké právomoci a v akých oblastiach majú prokurátori.

Predkladatelia tohto pozmeňujúceho návrhu si vôbec neuvedomili jeho dosah na právny poriadok Slovenskej republiky. A preto Generálna prokuratúra Slovenskej republiky vyzýva poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, aby tento návrh na zmenu čl. 149 Ústavy Slovenskej republiky neschválili.